

בס"ד. שיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז, ה'תשט"ז.

בלתי מוגה

א. בפרשת השבוע נאמר¹ "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא", דקאי על זמן הגאולה דלעתיד.

— בנוגע להפסוק² "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו", נתבאר בהתוועדות די"ב-י"ג תמוז³ שמצינו במדרש⁴ ב' דעות: (א) "מפרץ עד צדקיהו", שזהו זמן של גאולה, (ב) "מצדקיהו עד מלך המשיח", שזהו זמן של גלות. אבל בנוגע להפסוק "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" — הרי זה דבר הפשוט שקאי על זמן הגאולה דלעתיד.

ולכן נאמר בפסוק זה הלשון "הן" ("הן עם כלביא יקום וגו'") — כי, "הן" קשור עם "אחת", כדאיתא בגמרא במסכת שבת⁵ ש"קורין לאחת הן", והרי לעתיד לבוא יהי בגילוי הענין ד"גוי אחד בארץ"⁶,

— וענין זה יהי לא רק מצד בני, אלא גם מצד אומות העולם, כמ"ש "ובגוים לא יתחשב" —

והיינו, לפי שאז יהי "ה' אחד ושמו אחד"⁸, וכיון ש"שמו" קאי על בני, הנה גם אצלם יהי בגילוי הענין ד"גוי אחד בארץ".

ב. עפ"ז יובן הסדר בפסוק זה — "כלביא גו' וכארי", תחילה "לביא" ואח"כ "ארי":

בזהר¹⁰ איתא ש"ארי" "איהו תקיפא", ו"לביא" "איהו תקיפא יתיר" (דלא כפי שמפרש בעל הטורים⁹ להיפך). ועפ"ז אינו מובן הסדר "כלביא גו' וכארי" — דלכאורה צריך למנותם בסדר והדרגה, מן הקל אל הכבד, תחילה "ארי" ואח"כ "לביא"?

אך הענין הוא, כאמור, שפסוק זה קאי על הזמן דלעתיד לבוא,

(6) שמואל-ב ז, כג. ועוד.
 (7) פרשתנו כג, ט.
 (8) זכרי' יד, ט.
 (9) ראה ב"ב עה, ריש ע"ב.
 (10) ח"א רלו, ב.

(1) כג, כד.
 (2) שם כד, ט.
 (3) בתחלתה (לעיל ע' 45).
 (4) ב"ר פצ"ח, ז.
 (5) לא, ב.

בגמר עבודת הביירוים, שאז לא תהי' מלחמת הביירוים, כי "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"¹¹,

— ולהעיר, שענין זה מרומז גם בהפטר: "והי' שארית יעקב גו' כטל מאת הוי' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם"¹², וישנו מאמר ד"ה והי' שארית יעקב גו' [המאמר בשלימותו לא נמצא, כי אם ראשי-פרקים בלבד, ואולי יש גם הנחה ממאמר זה¹³], ומקשה בהמאמר: מהו החידוש ש"לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם", הרי מקרא מלא דיבר הכתוב "ארור"¹⁴ הגבר אשר יבטח באדם", "אל¹⁵ תבטחו בנדיבים"?

ומבאר בהמאמר, ש"יקוה לאיש" ו"ייחל לבני אדם" קאי על עבודת הביירוים, כיון שמלחמת הביירוים היא ע"י "הוי' איש מלחמה"¹⁶. אבל לעתיד לבוא יהי' ענין נעלה יותר — "כטל מאת הוי'", שהוי' פירושו הי' הוה ויהי' כאחד¹⁷, ו"מאת הוי'" פירושו כמו "את הטפל"¹⁸, שטפל ובטל להוי', שזהו"ע שלמעלה מביירוים, ועז"נ ש"לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם". —

ולכן, יהי' תחילה התוקף ד"לביא" ואח"כ "ארי", כי:

בשעת המלחמה, הולכים מן הקל אל הכבד, ואי אפשר להתחיל מיד בתוקף הכי גדול, שכן, בתחלת המלחמה אין עדיין תוקף זה, בגלל הצד שכנגד, וככל שממשיכים במלחמה הולכים בתוקף גדול יותר;

משא"כ בגמר מלחמת הביירוים — ישנו תחילה התוקף ד"לביא", ד"איהו תקיפא יתיר", ואח"כ אין כבר צורך בהתוקף ד"לביא", כיון שהצד דלעו"ז הולך ופוחת (כמו "פרי החג" שהולכים ופוחתים¹⁹), ומספיק גם התוקף ד"ארי".

ג. וזהו שמסיים בכתובי' "לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה":

"טרף" — מורה על בירור הניצוצות, שהרי מספר הניצוצות הוא רפ"ח, ורפ"ח עם הכולל בגימטריא "טרף"²⁰.

17 זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט.
תניא שעהיוה"א פ"ז (פב, א).
18 ברכות לו, ריש ע"ב. וש"נ.
19 שבת כא, ב ובפרש"י. פרש"י פינחס כט, יח.
20 ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע א'מו ואילך. סה"מ תרס"ג ע' נא. וש"נ.

11 זכרי' יג, ב.
12 מיכה ה, ו.
13 ראה גם סה"מ תרס"ט ע' רלב ואילך (בהוצאת תשמ"ט — ע' רמה ואילך).
14 ירמי' יז, ה.
15 תהלים קמו, ג.
16 בשלח טו, ג.

ו"דם חללים ישתה" — היינו שיתבטל הענין ד"שופך דם האדם באדם"²¹, שפיכת דם האדם דקדושה ע"י אדם דלעו"ז (כמבואר בלקו"ת²²), כיון שנוטלים מהלעו"ז את כל הענינים, "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

ולכן יהי' אז הסדר ד"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא".

*

ד. לפני²³ פסוק זה ("הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא") — נאמר²⁴: "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל". והיינו, שלפני הגאולה דלעתיד²⁵ — תחזור הנבואה בישראל²⁶.

איתא בירושלמי²⁷ על הפסוק "כעת יאמר ליעקב וגו'", שבלעם אמרו בחצי ימיו של עולם.

הרמב"ם כותב בא' מאגרותיו — אגרת תימן²⁸ — שבלעם אמר זאת בשנת ב' אלפים תפ"ח, וזהו אמרו "כעת", שלאחרי משך זמן כזה, לאחר שיעברו מספר שנים כזה, דהיינו בשנת ד' אלפים תתקע"ו²⁹ — תחזור הנבואה בישראל.

ובסביבות זמן הנ"ל — ד' אלפים תתקע"ו — היו: ר' שמואל הנביא אביו של ר' יהודה החסיד, ר' אלעזר בעל הרוקח³⁰, הרמב"ן,

(21) נח ט, ו.

(22) במדבר יג, ג.

(23) מכאן עד סיום השיחה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 588 ואלך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(24) כג, כג.

(25) וכשם שכל הענינים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות (תניא רפ"ז), והיינו, שבזמן הגלות "נעשים" כל הענינים שיהיו לעתיד, והם ה"כלים" הממשיכים את הענינים דלעתיד, כמו"כ בנוגע לענינו, שלפני ביאת המשיח תחזור הנבואה בישראל — שההכנה לזה היתה כבר משך זמן לפני²¹ (מהנחה בלתי מוגה).

(26) ונמצא, שיהיו ג' זמנים שבהם יהיו ג' הענינים: ענין הנבואה, התוקף ד"לביא", ואח"כ התוקף ד"ארי" (מהנחה בלתי מוגה).

(27) שבת ספ"ו.

(28) פ"ג (קרוב לסופו).

(29) כן הוא בשלשלת הקבלה (אף שאינו מתאים לחשבוננו שם) ובקובץ תשובות הרמב"ם (ליפסיא, תרי"ט). אבל בסדר הדורות (ד"א תתקע"ב) מגי' — בשה"ק — שצ"ל תתקע"ב. וכן הוא גם בפ"י של ר' יהודה אברצלוני על ספר יצירה (פ"ד ע' 239)) וקה"ע בירושלמי שם — תתקע"ב. וי"א אשר בכתב יד אגרת זו נמצא תתק"ע. וצע"ג הגהת הסה"ד, וכן, בכלל, דעת המסופקים בגירסא הנכונה באגרת הרמב"ם, בה בשעה דמוכחי קראי דנבואת בלעם היתה בשנת הארבעים — (ולא ל"ח) — ליציאת מצרים, ז.א. בשנת ב' אלפים תפ"ח, ועל פי זה, "כעת" — הוא ד' אלפים תתקע"ו. ובמקום הכתוב אחרת עכצ"ל שהוא טעות המעתיק.

(30) כידוע מהרוקח ור"י חסיד וסייעתם שהיו אנשי מופת מאד (כ"ק אדמו"ר הצ"צ

שחיבר כמה ספרי קבלה, ואיתא בכתבי האריז"ל³¹ שהוא אחד המקובלים היחידים שסומכים עליהם, הראב"ד, שהופיע רוח הקודש בבית מדרשו³², ר' עזרא הנביא³³ ור' יהודה החסיד, שעליו נאמר³⁴ שאילו הי' בימי האמוראים הי' אמורא, אילו הי' בימי התנאים הי' תנא, ואילו הי' בימי הנביאים הי' נביא.

וא"כ, הי' כבר הענין דתחזור הנבואה בישראל. ובמילא הי' כבר יכול להתקיים מ"ש לאחרי הפסוק "כעת יאמר ליעקב": "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא", דקאי על הגאולה העתידה. אלא כיון שלא אכשור דרא, ממשיכים אנו עדיין להתייטר ("האלט מען זיך נאָך אַלץ אין מאַטערן זיך").

ה. דורות לאח"ז, כאשר נעשה קרוב יותר לביאת המשיח, הי' עוד הפעם הענין דתחזור הנבואה בישראל — ע"י התגלות מורנו הבעש"ט ותלמידיו עד לרבינו הזקן³⁵, שעליו נאמר³⁴ לשון הנ"ל אודות ר' יהודה החסיד, ועוד ביתר שאת.

ואח"כ ע"י הרביים ממלאי מקומו, עד לדורנו זה — נשיאינו כ"ק מו"ח אדמו"ר, "הבוקר אור"³⁶ דא צפרא דיוסף, כדאיתא בזהר³⁷, והרי על בוקר צפרא דיוסף נאמר³⁸ "בקר אערך לך", והפירוש ד"אערך לך" הוא כמ"ש³⁹ "ערכתי נר למשיחי", כמ"ש בזהר⁴⁰ — שזוהי הגאולה שלימה במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "אני מאמין"].

* * *

והיו אומרים מה שהיו רואים כאשר הי' נראה בעליל לתלמידיהם, והיינו ע"י שהי' גלוי לפנייהם אור שנברא ביום ראשון שהשי"ת גנזו בתורה, הנה כל אלה המופתים האמיתיים מגלים גילוי א"ס ב"ה הבבע"ג. גם מזקיני נ"ע שמענו עתידות קולע אל השערה" (מצות עדות שם).

(36) מקץ מד, ג.

(37) ח"ג רד, סע"א ואילך, ובביאורי הזהר שם. ומשם מובן ג"כ דלא קשי מזח"א רג, ב (וראה גם לקמן סי"ט).

(38) תהלים ה, ד.

(39) שם קלב, יז.

(40) ח"ג שם.

מצות עדות פ"ח — ספר החקירה סה, סע"א).

(31) ראה הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות (נדפס ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים ע' 79). וראה גם שלי"ה יב, א.

(32) השגות הראב"ד לרמב"ם הל' לולב פ"י ה"ה. וראה שם הל' ביהב"ח פ"ו הי"ד.

(33) הובא בתוד"ה ודלמא — גיטין פח, רע"א. תוד"ה רב — שבועות כה, סע"א.

(34) ראה תו"מ ח"ג ע' 138. וש"נ.

(35) "הבעש"ט ז"ל אשר כמוהו לא הי' מימות הראשונים פלאי פלאות נסים היוצאים מהטבע היו נראים על ידו כאשר שמעתי מאזמו"ר נ"ע שהוא ותלמידו הה"מ נ"ע היו רואים מסוף העולם ועד סופו ממש בעין ראי'

ו. דובר פעם⁴¹ אודות מאמרז"ל⁴² "משנכנס אב ממעטין בשמחה", שישנו פירושו⁴³, ש"ממעטין" ענינים אלו "בשמחה", ע"י שמחה. אמנם, בשלשת השבועות גופא יש מקום לשאלות כיצד ניתן להוסיף שמחה יותר מהרגיל כדי למעט הענינים הבלתי-רצויים ע"י שמחה.

אבל כאשר נמצאים עתה קודם שלשת השבועות, וביום הש"ק שכולל את כל הימים שלאחריו, כולל גם יום השלישי (י"ז בתמוז) והלאה — יכולים בודאי לפעול הענין ד"ממעטין — בשמחה".

* * *

ז. כנבואת⁴⁴ בלעם נאמר⁷ "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", "צורים" קאי על האבות ו"גבעות" על האמהות⁴⁵, וע"ד מ"ש⁴⁶ "קול דודי וגו' מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות".

דובר לעיל (בשיחת י"ב תמוז⁴⁷) שבלעם יצא מלבן, כמ"ש⁴⁸ "בלעם בן בעור" — או בן בעור ממש או בן בנו, אבל עכ"פ מיוצאי חלציו — ובעור זה לבן⁴⁹.

לבן אמר: "הבנות בנותי והבנים בני⁵⁰". וכדי לבטל טענתו, הי' צורך שאחד מיוצאי חלציו יודה בעצמו ויאמר "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", צורים אלו האבות וגבעות אלו האמהות.

מזה מובן, שטענת לבן, "הבנות בנותי והבנים בני", יש לה איזה יסוד. כי, אם טענה זו לא הי' לה שום יסוד, לא הי' נקבע הדבר בתורה, ולא הי' צורך שבלעם, שהוא מיוצאי חלציו של לבן, יבטל טענה זו.

[וע"ד⁵¹ שמצינו שיעקב לא הניח את המלאך, שהי' שרו של עשו, עד שהודה לו על הברכות שברכו יצחק אביו⁵² — דכיון שעשו ערער על הברכות, הי' צורך ש"שרו של עשו" בעצמו יודה על הברכות,

45) במדבר פ"כ, יט. וראה פרש"י עה"פ.

46) שה"ש ב, ח. וראה ר"ה יא, א.

47) סל"ב (לעיל ריש ע' 72).

48) פרשתנו כב, ה.

49) סנהדרין קה, א.

50) ויצא לא, מג. וראה גם תו"מ ח"ב ע' 143.

51) החצ"ר — מהנחה בלתי מוגה.

52) וישלח לב, כז ובפרש"י.

41) ראה תו"מ ח"ג ע' 256.

42) תענית כט, סע"א.

43) ראה מאור ושמש פ' וישב (עה"פ לט,

ב). ועוד.

44) מכאן עד סוס"ט — הוגה ע"י כ"ק

אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש

ח"ב ע' 340 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד

איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי

מוגה.

ובשביל זה יעקב לא התחשב בה"סדרים" שלמעלה, שהמלאך צריך לומר שירה כו'⁵², והי' כדאי לו לעכב זאת, ובלבד שיודה לו על הברכות, ויאמר "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל"⁵³.

ולהעיר, שהפירוש ד" (שרית גו' עם) אלקים" הוא מלאכים, דהיינו, שנשמות הם למעלה ממלאכים. וזהו גם תוכן נבואת בלעם "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל"²⁴ — דקאי על לעתיד לבוא, ש"תגלה חבתן (של ישראל) .. מחיצתן לפני מלאכי השרת (לפנים מן הפרגוד), והם (המלאכים) ישאלו להם (לבני) מה פעל א-ל"⁵⁴].

ח. מהו המכוון בטענת לבן, "הבנות בנותי והבנים בניי"?

כיון שהנשמה ירדה לגוף ויש לה עסק עם גשמיות, הנה הגם שבאמת הרי זה בשביל לברר את הגשמיות, אבל, המתאבק עם מנוול מתנוול גם כן⁵⁵. והגם שזהו רק לשעה קלה "ברגע קטן עזבתיך"⁵⁶, ואח"כ יצא מזה, אבל, בשעה ורגע זה עכ"פ הרי זו ירידה, שהרי ברגע זה יש לו עסק עם דברים גשמיים וחומריים, ונעשה נפרד מאלקות.

— האמת היא שהפירוד חלילה מאלקות אפילו לזמן קצר הוא רק מצד הרוח שטות, ולולי הרוח שטות, הרי מצד השכל דקדושה, ואפילו מצד שכל סתם, שכל הבריא, אין מקום להתנתק ("אֶפְצוּרֵי־סֶן זִיךְ") מאלקות אפילו לזמן קצר, שהרי רגע זה הוא אבידה שאינה חוזרת, ובפרט ע"פ המבואר בפרטיות בתניא⁵⁷ שרגע זה הו"ע שלמעלה מהזמן. —

ויתירה מזה, שענין זה נוגע גם על הזמן שלאחרי כן — כמבואר שם בתניא⁵⁸, שאם נעשה נפרד עכשיו בגלל שסומך על כך שלאחרי כן יצא ממעמד ומצב זה, הרי זה ענין של "אחטא ואשוב" ש"אין מספיקין בידו לעשות תשובה"⁵⁹, וזקוקים להגיע ל"דחק ונכנס"⁶⁰.

ובמילא — טוען לבן — "הבנות בנותי והבנים בניי": כיון שהנך צריך להגיע ולהתעסק עם גשמיות, הרי עכ"פ לרגע זה — שנוגע גם להבא כנ"ל — מתנתק אתה מאלקות.

זוהי טענת לבן. אבל האמת אינו כן.

(57) פכ"ה.

(58) וראה גם תניא אגה"ת פי"א.

(59) יומא פה, ב (במשנה).

(60) לשון חז"ל — ברכות לא, ב.

(53) שם, כט.

(54) פרש"י עה"פ.

(55) תניא ספכ"ח. וראה שם פ"ח.

(56) ישע"י נד, ז.

כי, כאשר עוסקים בדברים הגשמיים בגלל הכוונה האלקית שיש בזה, שהכוונה היא להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁶¹, ובגלל זה מתעסק עם הענינים התחתונים — אזי אפילו באותו רגע גופא אין זו ירידה אלא עלי',

ועד שאפילו בלעם בעצמו, מיוצאי חלציו של לבן, שהי' "שתום העין"⁶², ראה ג"כ ש"מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו".

ט. והענין בזה בעבודת השם:

כאשר באים ליהודי וטוענים, שמצד ירידת הנשמה בגוף צריכים גם ע"פ תורה להתעסק בגשמיות, ופרנסת בני ביתו היא מצוה וחיוב⁶³, ובמילא עליו להכין את עצמו לעניני העסק ולעשות הכנות לכך,

ויתירה מזה, תורת החסידות עצמה מבארת ש"וברכך הוי' אלקיך ככל אשר תעשה"⁶⁴ דוקא, והכוונה בזה ללבושי העשי' הגשמית, והיינו, שלא מספיק הלבושים של המזלות העליונים, אלא צריכים גם את הלבושים של עוה"ז הגשמי,

ובמילא, אף שעושה זאת אמנם בשביל הכוונה לעבוד את ה', כיון שע"י עניני העסק הגשמיים יהי' אצלו תוספות בלימוד התורה וקיום המצוות — הרי באותו רגע עכ"פ עוסק הוא בגשמיות, כמו להבדיל אינו יהודי חס ושלום.

צריכים לדעת שזוהי טענת לבן, "הבנות בנותי והבנים בני", שתוכנה של הטענה היא שהגשמיות של בני"י שייכת ללבן.

אבל האמת היא, ש"מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו". כאשר עושים "מעקה" ל"בית חדש" — כמדובר בשיחת י"ב תמוז⁶⁵, שכאשר יוצאים מדל"ת אמות של תורה ותפלה כדי לעסוק בעניני העולם, עושים "מעקה" — אזי בשעת העסק הגשמי גופא ניכרת ונרגשת ("הערט זיך אָן") הכוונה האלקית שבזה, ובמילא, הנה "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", שבכל עניניהם היו בבחינת מרכבה⁶⁶, וכן הוא כל אחד בעת

64 פ' ראה טו, יח. וראה קונטרס ומעין מאמר יז ואילך. ועוד. הנסמן בלקו"ש חל"א ס"ע 172.

65 סי"א (לעיל ע' 53 ואילך).

66 ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. וראה תניא פכ"ג (כח, ב). רפל"ד. ובכ"מ.

61 ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדובר פ"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.

62 פרשתנו כד, ג.

63 ראה כתובות מט"ג. שר"ע אהע"ז סע"א ס"א.

כיום המצוה, וגם — כפי שנתבאר⁶⁷ — בכל הענינים שמקיים בהם "בכל דרכיך דעהו"⁶⁸.

י. ויש להוסיף, שהטענה ד"הבנות בנותי והבנים בני", היא לא רק בנוגע לגשמיות, אלא גם בנוגע ללימוד התורה.

ובהקדם משנת"ל⁶⁹ בפירוש הפסוק⁷⁰ "ובנית ביתך", דאיתא בגמרא⁷¹ "זה גמרא", "אלו מעשים טובים", "דרוש וקבל שכר", היינו, שאפילו בנוגע ללימוד התורה לשמה ("דרוש וקבל שכר") צריך לעשות "מעקה", ולולי זאת נשאר טענת לבן "הבנות בנותי והבנים בני".

וטעם הדבר — כיון שאפילו בלימוד התורה לשמה, הרי הכוונה "לשמה" היא קודם הלימוד דוקא⁷², ואילו בשעת הלימוד צריך להיות מרוכז ("צוגעטרָאָגן") בשכלו האנושי בהענין השכלי שבהסוגיא שלומד, — וזהו הטעם שמעלת היחודים שע"י לימוד התורה, אפילו אצל מי שתורתו אומנתו, אינה מגעת למעלת היחודים שע"י התפלה, וכפי שמרמז אדה"ז בשו"ע⁷³, "שחסידי הראשונים היו שוהין (בתפלתם) .. ט' שעות ביום וכו'", אף שהיתה תורתם אומנתם, והיינו לפי שמעלת היחודים שע"י התפלה היא גדולה יותר ממעלת היחודים שע"י לימוד התורה.

וטעם הדבר הוא לפי שנש"י הם למעלה מהתורה, כמארו"ל⁷⁴ שמחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר, אפילו לתורה, שהרי בתורה נאמר "צו את בני ישראל", "דבר אל בני ישראל", ולכן, התפלה (שהיא עבודת הנשמה⁷⁵) היא למעלה מתורה. ונמצא, שגם לימוד התורה מהוה ירידה לגבי מעלת הנשמה. —

וכיון⁷⁶ שלימוד התורה הוא באופן שלומד בשכל אנושי, הרי גם בזה יש צורך ב"מעקה", כמדובר בארוכה⁷⁷ שצריך להיות הענין דשער הנו"ן, לחבר את הנקודא בהיכלא⁷⁸, והיינו, שבעמדו בהבנה והשגה בשכל האנושי, תורגש נקודת היהדות.

67 ראה שיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז	אור"ח סצ"ח ס"א.
ס"ט (לעיל ע' 18 ואילך).	74 ב"ר פ"א, ד.
68 משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.	75 המוסגר בחצ"ע"ג — אינו בבירור (המו"ל).
69 שיחת י"ב תמוז ס"ב (לעיל ע' 55 ואילך).	76 מכאן עד סוף הסעיף — המשך השיחה המוגהת הנ"ל (הערה 44).
70 משלי כד, כו.	77 ד"ה כרע שכב כארי ד"ב תמוז פ"ג ואילך (לעיל ע' 36 ואילך).
71 סוטה מד, א.	78 ראה זח"א ו, א. תקוני זהר ת"ה.
72 ראה תניא פמ"א (נח, ב).	ועוד.
73 הל' ת"ת פ"ד ה"ה. וראה גם שו"ע	

ובכללות הכוונה בזה, שבכל דבר שעושים, הן בעסק גשמי ממש והן בלימוד התורה בשכלו האנושי, תורגש בזה הכוונה האלקית, שאז, הנה אפילו בשעת מעשה גופא אין זו ירידה, אלא אדרבה, עלי', כיון שבזה גופא נשלמת כוונת הקב"ה.

יא. עפ"ז יוכן גם המענה של יעקב לטענה ד"הבנות בנותי והבנים בני" — ע"י עשיית ה"גל" בינו ובין לבן:

ענין ה"גל" נתבאר במאמר של אדמו"ר הזקן ד"ה עד הגל הזה, — אין זה המאמר שנדפס בסידור⁷⁹, אלא מאמר אחר שנרשם עליו שלא נדפס, ובו נתבארו אותם הענינים כמו במאמר שבסידור, עם שינויים —

ותוכן הביאור:

ה"גל" המפסיק בין יעקב ללבן (התחתון) — הו"ע הפרסא שבין אצילות לבי"ע.

והשרש לזה הוא ה"גל" שבין יעקב ללבן העליון: לבן העליון — כמארו"ל⁸⁰ "הידעתם את לבן⁸¹, את מי שמלבין עוונותיהם של ישראל" — הוא בחי' שלמעלה מאצילות, וה"גל" הו"ע הפרסא שבין האצילות (בחירתו של יעקב) לעצמות המאציל, שהרי אע"פ שבאצילות "איהו וחיוהי וגרמוהי חד"⁸², מ"מ, יש שם ענין של הגבלה, "עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר"⁸³, ולכן יש פרסא בין אצילות ולמעלה מאצילות, וזהו גם השורש להפרסא שבין אצילות לבריאה.

וזהו שענין ה"גל" הוא המענה לטענת לבן "הבנות בנותי והבנים בני":

הסיבה לכך שבנ"י למטה עוסקים ויש להם שייכות לענינים גשמיים (שבגלל זה טוען לבן "הבנות בנותי והבנים בני"), היא — מצד הפרסא שבין אצילות לבריאה, ששרשה היא מהפרסא שבין אצילות ולמעלה מאצילות.

והיינו, שכללות ענין ההעלמות וההסתרים הוא מצד צמצום הראשון, שכן, לולי צמצום הראשון, שהי' כמו בתחלה שאוא"ס ממלא

(81) ויצא כט, ה.

(82) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

(83) ספר יצירה פ"א מ"ד.

(79) עם דא"ח — שער הל"ג בעומר (דש),

ג ואילך).

(80) ראה ב"ר פ"ע, יו"ד. וראה גם יומא

עה, א.

את כל החלל⁸⁴, אזי הי' הכל בהשוואה, ולא הי' שייך כללות ענין הירידה; אבל, אז היו העולמות באופן אחר. וכיון שהכוונה העליונה היא שיהיו העולמות באופן כפי שהם עתה — לכן הי' צמצום הראשון, שממנו באים כל שאר הצמצומים והפרסאות.

וכמבואר בתניא⁸⁵ ש"תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה (היינו שישנו הענין דמעלה ומטה, ולא באופן שהכל בהשוואה כמו קודם הצמצום) .. הוא עוה"ז התחתון", והיינו, לפי ש"נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", בעוה"ז הגשמי ש"הוא התחתון (לא במקום, אלא) במדרגה .. בענין הסתר אורו ית' וחשך כו", "שכך עלה ברצונו ית' להיות נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא כו".

ונמצא, שכללות ענין הירידה והסט"א כו' אינו מציאות כלל, כיון שכל הכוונה בהתהוות זו אינו אלא בשביל אתכפיא ואתהפכא.

וזהו גם תוכן כללות הענין ד"אשר שלט האדם באדם לרע לו"⁸⁶, שזה שנדמה שאדם דלעו"ז יש לו שליטה על אדם דקדושה לפי שעה עכ"פ, הרי זה "לרע לו", דהיינו, כדי להוציא מאדם דלעו"ז את ניצוצות הקדושה⁸⁷.

וזהו שענין ה"גל" הוא המענה לטענת לבן "הבנות בנותי והבנים בני" — דכיון שסיבת העסק של בני" עם גשמיות היא מצד ה"גל", דהיינו מצד צמצום הראשון והפרסאות שנעשו ע"י הקב"ה בשביל הכוונה, הרי כאשר ההתעסקות עם הגשמיות היא באופן שבשעת מעשה ניכרת הכוונה, אזי בטלה הטענה "הבנות בנותי והבנים בני", כי באמת אין ליעקב שייכות עם לבן, שזהו"ע ה"גל" המפסיק בין יעקב ללבן.

יב. אמנם, שלילת טענת לבן "הבנות בנותי והבנים בני" ע"י המענה הנ"ל — היא מצד יעקב, שמצד עצמו הי' כבר מוכן להגאולה⁸⁸, שאז יקויים היעוד⁸⁹ "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"; אבל כיון ש"הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי"⁹⁰ — בהכרח להמתין, כיון שאינם מוכנים עדיין⁹¹.

(84) ע"ח ש"א (דרוש עגולים ויושר) ענף (ח"ב ע' א'קכט).

ב. (88) ראה תו"א ר"פ וישלח. ובכ"מ.

(85) שבהערה 61. (89) עובדי' בסופו.

(86) קהלת ח, ט. (90) וישלח לג, יג.

(87) ראה תניא אגה"ק סכ"ה (קמא, א). (91) ראה גם תו"מ חט"ו ס"ע 282 ואילך.

ולקו"ת במדבר ג, סע"ד. אוה"ת נ"ך עה"פ וש"נ.

ומצד זה נתבטל ה"גל" שבין יעקב ללבן, והיינו, שלבן הלך לעשו⁹², והתחרט ממה שסיכם עם יעקב שאין לו עוד שייכות עמו.

והיינו, שחזרה ונתחדשה טענת לבן ש"הבנות בנותי והבנים בניי" — כיון ששוב לא נרגשת הכוונה העליונה בשעת העסק הגשמי, או אפילו בשעת לימוד התורה לשמה, ובמילא, נעשה שוב ענין של ירידה בגלוי.

יג. ועל זה אמר בלעם — שהוא מיוצאי חלציו של לבן — "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו":

אע"פ שבחיצוניות ובגלוי הרי זה ענין של ירידה, מ"מ, בפנימיות הענין הרי זה עדיין מצד הכוונה, ובמילא, בפנימיות הענינים אין זו ירידה, אלא אדרבה — עלי', כנ"ל.

וכיון שמצד הפנימיות הרי זה באופן ש"מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו" — הנה סוכ"ס יומשך הדבר גם בגלוי.

וכמ"ש בהמשך הפסוקים⁹³: "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו", היינו, שגם במעמד ומצב ד"שכב", מלשון "וישכב וירדם"⁹⁴, ענין השינה, ויתירה מזה, "שכב" מלשון "ולא ימות ונפל למשכב"⁹⁵, שהו"ע החולי, החל מחולי שאין בו סכנה, שהו"ע תאוות היתר, ועד לחולי שיש בו סכנה, שהו"ע תאוות איסור⁹⁶ — הנה גם במעמד ומצב הגרוע ביותר נעשה "מי יקימנו", שזהו ע"ד מ"ש⁹⁷ "מי ירפא לך", היינו, שמבחי' "מי" נמשכת הרפואה לכל עניני חולי⁹⁸, ועד"ז בנדו"ד, שמבחי' "מי" נעשית העמידה ("יקימנו") מן הגלות,

והרי בחי' "מי" קאי על "מי ברא אלה"⁹⁹, שזהו "דבר הוי" שנומצא תמיד ב"אלה תולדות השמים והארץ"¹⁰⁰, כמ"ש¹⁰¹ "לעולם הוי" דברך נצב בשמים", והו"ע כח הפועל בנפעל שעכשיו הוא בהעלם וסוכ"ס יתגלה, — כידוע הסיפור¹⁰² אודות הצמח־צדק, שביום הסתלקותו נכנס

97) איכה ב, יג. וראה זהר שבהערה 10.

98) ראה אוה"ת נ"ך ירמי' ע' שנח.

99) ישעי' מ, כו. וראה אוה"ת פרשתנו ע' א"מז.

100) בראשית ב, ד. וראה שמו"ר פמ"ח,

א.

101) תהלים קיט, פט.

102) ראה תו"מ ח"ד ע' 258. וש"נ.

92) ראה ספר הישר ס"פ ויצא.

93) פרשתנו כד, ט. וראה בארוכה ד"ה

כרע שכב די"ב תמוז (לעיל ע' 33 ואילך).

וש"נ.

94) יונה א, ה.

95) משפטים כא, יח.

96) ראה המשך וככה תרל"ז פס"ג. סה"מ

עטר' ע' שמב.

אליו א' מבניו, וישאלהו הצ"צ האם הוא רואה את הקורה ("פריטילקע"), וכאשר השיב בחיוב, אמר לו הצ"צ: אני רואה לא את הקורה, אלא רק את דבר הוי'.

וענין זה הוא מצד מעלת יום ההסתלקות. וע"ד שמצינו במשה רבינו שנאמר עליו "ותחסרהו מעט מאלקים"¹⁰³, שהי' חסר לו שער הנו"ן, וביום הסתלקותו הגיע גם לשער הנו"ן, כפירוש המגיד ממעזריטש¹⁰⁴ על הפסוק¹⁰⁵ "ויעל משה גו' אל הר נבו", ש"נבו" היינו נו"ן בו. — כך שיראו בגילוי בכל הענינים כפי שהם רק מצד הכוונה העליונה, ובמילא, "ובגויס לא יתחשב".⁷

ועד לתכלית השלימות בזה שתהי' לעתיד לבוא, שיראו את כח הפועל בנפעל גם בעיני בשר, כמ"ש¹⁰⁶ "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר".

* * *

יד. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "קול דודי", ואח"כ אמר:]

כ"ק מו"ח אדמו"ר כותב בא' ממכתביו¹⁰⁷, שהסיבה האמיתית לכך שאדם רעב לדבר מאכל, היא, לפי שנשמתו רעבה להניצוץ אלקי שבמאכל, ומצד זה פועלת הנשמה על הגוף שנעשה רעב להמאכל הגשמי.

אלא שבזה גופא ישנם כמה אופנים: יש אופן שהרעב של הנשמה להניצוץ אלקי פועל על הגוף שנעשה רעב להמאכל שבו נמצא הניצוץ האלקי; ויש אופן שהגוף נעשה רעב למאכל סתם, אבל מאכל היתר עכ"פ, ועד שלפעמים ישנו אופן שהגוף נעשה רעב למאכל איסור. והיינו, שהרעב של נפש האלקית להניצוץ האלקי, מתבטא בהגוף באופן שנעשה רעב לדבר האסור.

וע"ד שמצינו¹⁰⁸ בענין האהבה, שזוהי עבודה נעלית ביותר, ועד

107 (107) נעתק תוכנו בלקו"ש ח"א ע' 177. וראה כתר שם טוב סקצ"ד. וראה גם תו"מ — רשימת היומן ס"ע תס ואילך (אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ד ע' תמה).
108 (108) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ס"ע תכט ואילך.

103 (103) תהלים ת, ו. וראה ר"ה כא, ב. וש"נ.
104 (104) הובא בלקו"ת במדבר יב, א. וראה בהנסמן בתו"מ חט"ז ע' 280.
105 (105) ברכה לד, א.
106 (106) ישעי' מ, ה.

ש"לית פולחנא כפולחנא דרחימותא¹⁰⁹ — שכאשר ענין האהבה אינו בקדושה, אלא בלעו"ז, הרי זה יכול לגרום לענינים הכי גרועים, יותר מכמו ע"י שאר המדות.

טו. לגבי מה הדברים אמורים?

ישנו הענין ד"קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי"¹¹⁰, שזהו שמזמן לזמן יש אצל בני התעוררות להגאולה, ענין הקיצים וכו'. אבל, לפעמים יכולים ליקח ענין זה גופא ולנצל אותו ללעו"ז.

כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר פירסם את ה"קול-קורא" אודות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"¹¹¹, הבהיר והדגיש מיד, שההתעוררות לגאולה צריכה להיות מנוצלת בהתעוררות לתשובה, בתנועה של הוספה בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור. אבל, היו גם אחרים שניצלו את ההתעוררות ופירשו אותה באופן אחר.

והנה, כמו בכל ענין, הרי בשעת מעשה קשה לדעת איזה פירוש הוא האמיתי, כיון שגם אלו שפירשו באופן אחר, "הלבישו" את פירושים בעניני קדושה, בציינם את דברי הרמב"ן¹¹² במעלת מצות ישוב ארץ ישראל וכו'; אבל לאחרי שעברו עשר שנים, ורואים את התוצאות מפירושו של הרבי, ואת התוצאות מהפירוש שלהם — אזי רואים שהפירוש של הרבי, שהביא לידי הוספה בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור ובלמוד פנימיות התורה, הוא הפירוש האמיתי, שכן, אבן-הבוחן על כל הענינים הוא — תומ"צ.

ואף שטוענים שישנם דברי הרמב"ן הנ"ל, וזהו ענין של קדושה וכו' — הרי ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹¹³ שהיצה"ר יכול להתלבש באיצטלא של משי ("א זיידענע זופיצע"), כלומר, אף שזוהי אמנם איצטלא של משי, מ"מ, מלובש בה היצה"ר.

אבן-הבוחן לדעת אם הדבר נובע מנה"א או מיצה"ר — הרי זה התוצאה בפועל ממש, אם נעשית הוספה בפועל בעניני תומ"צ, או ח"ו להיפך¹¹⁴.

109) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א. בפ"י עה"ת מסעי לג, נג.
110) שה"ש ה, ב. ראה שיחת י"ג תמוז דאשתקד סי"א
111) ראה אג"ק שלו ח"ו ס"ע תל ואילך, (תו"מ ח"ד ס"ע 190). וש"נ.
ובהנסמן שם. 112) ראה גם מכתב ז' טבת שנה זו
113) ראה בסהמ"צ בהוספות למ"ע ד'. (אג"ק ח"ב ע' רה).

כאשר רואים שכתוצאה מהפירוש שלהם הנה לא זו בלבד שלא נעשה הוספה וחיזוק בתומ"צ, אלא אדרבה, שנעשה העדר ההידור בתומ"צ, ועד שבכמה מצוות נעשה העדר הקיום לגמרי; כאשר מדובר אודות ישיבה בשולחן אחד עם קונסרבטיבים ורפורמים, אזי מסכימים לכך¹¹⁵; כאשר מדובר אודות ענין השבת, שעל זה פוסק הרמב"ם¹¹⁶ ש"שקולה כנגד שאר כל מצוות התורה", אזי מחפשים היתרים על חילול שבת¹¹⁷ — הרי זה אבן-הבוחן שהדבר נובע מהיצה"ר!

אלא מאי, מלבישים זאת ב"איצטלא של משי", בעניני קדושה, בענין ישוב ארץ ישראל, בענין של התעוררות לגאולה — הרי זה בבחינת "שכינתא בגלותא"¹¹⁸, היינו, שלוקחים את השכינה עצמה (ענין של קדושה) ומכניסים אותה בגלות!...

וכיון שכן, צריכים לדעת, שההתעוררות לגאולה שקיימת בכל דור, ובפרט בזמן האחרון — לפנות בוקר, כאשר החושך מתגבר ביותר, שאז מתחיל להאיר אור הבוקר¹¹⁹ — צריכים לנצלה בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור, ובפרט בהפצת המעיינות חוצה, כיון ש"יפוצו מעינותיך חוצה" פועל ש"קא אתי מר"¹²⁰, במהרה בימינו.

טז. כיון שהענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" הוא הכנה לגאולה, הי' לכאורה צריך להיות עיקר הענין דהפצת המעיינות בארץ ישראל, שזהו המקום שמשם הי' ענין הגלות.

אבל רואים בפועל, החל מזמנו של הבעש"ט — שבו התחיל ענין החסידות — שהבעש"ט רצה לנסוע לארץ ישראל, ועיכבוהו מזה¹²¹.

המגיד ממעזריטש — לא ידוע אם בכלל רצה לכתחילה לנסוע לארץ ישראל, ובכל אופן, כל ימיו הי' בחוץ-לארץ.

רבינו הזקן רצה לנסוע לארץ ישראל, וכבר נסע כברת דרך ("א שטיקל וועג"), ובכך יצא י"ח, ואח"כ אמר שעליו להיות בחוץ-לארץ

(115) ראה גם תו"מ חט"ז ע' 258. וש"נ. (116) הלי' שבת בסופן. (117) ראה גם שיחת י"ב תמוז סל"ד בתחלתו. ובכ"מ. (118) ראה (לעיל ע' 74 ואילך). (119) מונרשיין (ירושלים תשמ"ב) ע' 276. וראה גם תו"מ ח"ה ע' 155 ובהערה 81 שם. (120) זח"ג ד, ב. סו, סע"א. ועוד. (121) ראה לקו"ד ח"א סח, סע"א. וראה

דוקא¹²². וכן אמר, וגם כתב בספרו תורה-אור¹²³, שישנם כמה ענינים בחוץ-לארץ שאינם בארץ ישראל.

וכמו כן שאר הרביים היו כולם בחוץ-לארץ, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, בדור האחרון, שהי' אמנם בארץ ישראל, אבל רק זמן קצר ביותר, וזאת — לא בדרך אקראי, אלא בכוונה ממנו.

ונמצא, שהתגלות המעיינות היתה בחוץ-לארץ דוקא, ומחוץ-לארץ נתפשטו המעיינות גם בארץ ישראל, כיון שארץ ישראל שייכת לפנימיות התורה. ולמטרה זו יסד כ"ק מו"ח אדמו"ר את כפר חב"ד, כדי שממנו תתפשט תורת החסידות בכל ארץ ישראל; אבל הכל מתחיל מחוץ-לארץ דוקא.

יז. מצד הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה", צריכה להיות הפצת המעיינות גם בארץ ישראל, כיון שגם ארץ ישראל היא בכלל "חוצה".

בעבר היתה המעלה בארץ ישראל בענין הטהרה, שהרי בחוץ-לארץ גזרו על גושה ועל איריה¹²⁴, ואילו ארץ ישראל גושה ואוירה טהור. אמנם, כל זה הוא כאשר הי' אפר הפרה, אבל לאחרי שנגזז אפר הפרה, הרי אף שגושה טהור, ישנו ענין הטומאה מצד בני-האדם הטמאים שהולכים על הגוש, וא"כ, אין מעלה בארץ ישראל בענין הטהרה, וגם היא בכלל "חוצה".

ולכן צריכה להיות שם הפצת המעיינות — שמתפשטים מחוץ-לארץ לארץ ישראל, לכפר חב"ד, וע"י כפר חב"ד — בכל ארץ ישראל.

וכיון שבונים שם "בית חדש", כפר חדש¹²⁵ — צריך לקיים מ"ש¹²⁶ "ועשית מעקה לגגך", היינו, שיהי' חיזוק בלימוד פנימיות התורה, במנהגי' והדרכותי', ועי"ז — "ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (אפילו מי שהי' ראוי ליפול מששת ימי בראשית¹²⁷), ובפשטות — שיקיים מ"ש¹²⁸ "והשבתי חי' רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם",

החמשה" בכפר חב"ד. וראה מכתב י"ב סיון ויו"ד מנ"א שנה זו (אג"ק חי"ג ע' קסז. ע' שנח). ועוד.

(126) תצא כב, ח.

(127) ראה שבת לב, א. הובא בפרש"י עה"פ.

(128) בחוקותי כו, ו.

(122) ראה "התמים" ח"ב ע' נב ואילך. בית רבי ח"א פ"ו-ח. וראה גם תו"מ שם.

(123) ראה תו"א ויצא כב, סע"ד ואילך

— ועם הגהות הצ"צ שבאוה"ת שם רטז, סע"ב ואילך. וראה גם תו"מ ח"ג ע' 192.

(124) גיטין ח, ב. וש"נ.

(125) כנראה הכוונה לבית ספר לדפוס "יד

וכל הברכות האמורות בפרשה, עד "ואולך אתכם קוממיות"¹²⁹, ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו.

* * *

יח. ישנו ביכל חסידות המתחיל "להבין ענין הפרסא"¹³⁰.

ביכל זה הי' מונח אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר בין הביכלאך של אדמו"ר הזקן, וגם מסגנון המאמרים שבביכל זה ניכר שהם מאמרי אדמו"ר הזקן, מלבד מאמרים אחדים שנרשם עליהם שהם מאדמו"ר האמצעי.

א' המאמרים בביכל זה¹³¹ מתחיל בפסוק³⁸ "הוי' בוקר תשמע קולי בוקר אערך לך ואצפה".

יט. ותוכן המאמר:

בפירוש פסוק זה איתא בזהר⁴⁰: "תרי בוקר אמאי, אלא חד בוקר דאברהם, וחד בוקר דיוסף, דכתיב³⁶ הבוקר אור, ומתרגמינן צפרא נהיר, נהיר ודאי".

והענין בזה:

החילוק שבין בוקר דאברהם לבוקר דיוסף הוא — שבוקר דאברהם הוא מדת החסד, ובוקר דיוסף הוא מדת היסוד. והחילוק והמעלה של יסוד לגבי חסד — שבמדת היסוד יש כבר ההתקשרות בהמקבל.

וזהו שבוקר דיוסף הוא באופן ד"צפרא נהיר" — מלשון נהר, כידוע ש"נהר" קאי על בחי' בינה (לא כפי שהיא במקומה במוחין, ששייכת אל נקודת החכמה ובטלה אלי', אלא) כפי שנמשכת להיות מוחין למדות ועד למלכות, בחי' תבונה, שיש בזה ב' מעלות: (א) השייכות לפועל, (ב) ההמשכה מכמה קוין (בדוגמת הנהר שהוא קיבוץ של המשכות מכמה מקומות), כיון שההמשכה היא דרך כל המדות. ועד"ז היא מעלת ספירת היסוד על ספירת החסד.

וממשיך בזהר: "אערך לך ואצפה, אערך לך מהו, אלא אסדר לך בוצינא דילך לאדלקא, כד"א³⁹ ערכתי נר למשיחי", והיינו, ש"בא לפרש

(131) רלו, ב ואילך — ד"ה להבין מאמר

(129) שם, יג.

הזהר פ' בלק ה' בקר תשמע קולי תקס"ב (נדפס לאח"ז בסה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקז ואילך).

(130) בספריית אגודת חסידי חב"ד מס'

1002.

הפסוק דלא נאמר אערך לך את הבוקר, אלא לגבי דהאי בוקר אערך לך למדת מלכות הנקראת נר כו".

ושואל בהמאמר: "ויש להבין למה לא הזכיר הפסוק שבתורה ויערוך אהרן את הנרות¹³². אך הענין הוא, דשם מדבר בכהנא רבא דלעילא שהוא בחי' חסד דאריך כידוע, והרי ענין הנרות שהוא מדליק הוא הגבה למעלה ממדת מלכות דאצילות, לכך מזכיר כאן פסוק ערכתי נר למשיחי שמדבר במדת מלכות, להיות כי בכאן סובב שרש המאמר על השפעת יסוד במלכות".

והיינו, שהנרות דאהרן הם בחי' כתר, למעלה מהשתלשלות, שאין זה שייך למקבלים. משא"כ הענין ד"ערכתי נר למשיחי", דוד מלכא משיחא, ספירת המלכות, שיש בזה ב' המעלות הנ"ל: (א) השייכות למקבל ופועל, (ב) ההמשכה דרך כל הקוין.

ועז"נ "בוקר אערך לך ואצפה" — שיש בזה ב' פירושים: (א) מלשון צפי' ותקווה¹³³, (ב) מלשון ציפוי וכיסוי, "כד"א¹³⁴ ויצפהו זהב טהור⁴⁰ — דכיון ש"בוקר דיוסף", "ערכתי נר למשיחי", דוד מלכא משיחא, הו"ע ההמשכה למטה אל המקבל, הרי זה באופן של כיסוי; אבל הכיסוי הוא ע"י ציפוי זהב, שענין זה מורה שישנם כאן כל הענינים, דאין עצם מסתיר על עצם¹³⁵.

כ. ובנוגע לענינו — ובהקדמה:

ידוע¹³⁶ שהשם שניתן לאדם — אינו באקראי, אלא באופן שיש שייכות ביניהם. וענין זה הוא בכל בני", ובפרט בצדיקים, ובפרט אצל רבי, בן רבי בן רבי, ומעלין בקודש¹³⁷. ומזה מובן בנוגע לכ"ק מו"ח אדמו"ר, ששמו יוסף, ששם זה מורה על ענינו, ששייך להענין ד"צפרא דיוסף".

וענין זה הוא לא רק באופן שיש פרט אחד שהם משתווים ביניהם, או אפילו שזהו כללות ענינו, אלא הכוונה בזה שענינו כשמו היא בנוגע לכל הפרטים. והיינו, שמלבד זה שיוסף הוא מלשון הוספה, יש אצלו הענין ד"צפרא דיוסף" בכל הפרטים הנ"ל.

(136) ראה תו"מ חט"ז ס"ע 228. וש"נ.
(137) ראה לקו"ש ח"ו ע' 36, ובהערות שם. וש"נ.

(132) ע"פ אמור כד, ג"ד.
(133) חסר ביאור ענין זה (המו"ל).
(134) ויקהל לו, ב.
(135) סה"מ תרנ"ז ע' מח. ועוד.

כא. והענין בזה:

נתבאר לעיל (סי"ט) שהמעלה ד"צפרא דיוסף" לגבי "צפרא דאברהם" היא — בהשיכות להמקבלים ולפועל ממש.

וכן הוא גם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר — שהוריד והמשיך פנימיות התורה לכל בניי,

ובאופן שמצד ה"מאור שבתורה" נעשה הענין ד"מחזירו למוטב" ¹³⁸ — "מוטב" שלמעלה מ"טוב" ¹³⁹ (שלכן, כאשר מדברים או כותבים אודות ענין בלתי-רצוי, משתמשים בלשון "לטוב או למוטב" — כיון ששרש הענין הוא מ"מוטב" שלמעלה מ"טוב"),

כפי שראינו אצל הרבי שהמשיך וגילה פנימיות התורה לא רק בלשון הקודש, ולא רק בלשון אידיש,

— שלשון זה נעשה מקודש ¹⁴⁰ עי"ז שהשתמשו בו בתומ"צ, וגם במאור שבתורה, החל מהבעש"ט שהי' אומר חסידות בלשון אידיש, כדאיתא באגה"ק ¹⁴¹ ש"הבעש"ט ז"ל הי' אומר ד"ת בל"א ולא בלה"ק" —

אלא גם בשאר לשונות: אנגלית, צרפתית ¹⁴², וכיו"ב — בכדי שהענינים דפנימיות התורה יגיעו לכל בניי.

ולאידיך גיסא, הי' זה באופן ד"אצפה", "ויצפהו זהב טהור" (כנ"ל סי"ט) — שאע"פ שהמשיך והוריד זאת באופן שכולם יוכלו להבין, שבשביל זה יש צורך בענין של כיסוי וציפוי, מ"מ, הי' זה ציפוי זהב, היינו, שגם כפי שנמשך בענינים פשוטים, ישנם בזה הענינים היותר נעלים — כל הענינים דתורת החסידות: לא רק גליא שבחסידות, דהיינו פשט רמז ודרוש שבחסידות, אלא גם הסוד שבחסידות, סוד שבסוד, דהיינו עניני קבלה שהובאו בתורת החסידות ולא נתבארו — גם הם נמשכו ובאו בשאר לשונות, לא רק בלשון הקודש ואידיש.

כב. ועוד זאת, שיש בזה גם האהבה רבה דאהרן "כהנא רבא":

ידוע ¹⁴³ ש"עומק תחת" קשור עם "עומק רום". ועד"ז בנדוד"ד,

(138) ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. (141) סכ"ה (קמא, א).
 פתיחתא דאיכ"ר ב. (142) ראה גם תו"מ חט"ז ע' 230 הערה
 (139) ראה לקו"ת במדבר א, ד. 13.
 (140) ראה לקו"ש חכ"א ע' 447 ואילך. (143) ראה שערי תשובה לאדהאמ"צ שער
 התפלה פ"א (כג, א), ובהנסמן שם (ע' 310).
 וש"נ.

שב"צפרא דיוסף" שזהו "עומק תחת", ישנו גם ה"עומק רום" — האהבה רבה דאהרן "כהנא רבא".

וזהו הענין דאהבת ישראל שראינו אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכפי שתבע גם מהמקושרים שלו שתהי' להם חיבה ליהודי ("מ'זאָל האַלט האָבן אַ אידן"), וכפי שהי' אומר¹⁴⁴ שכאשר מחבבים את הקב"ה ואת התורה, אזי מחבבים גם יהודי.

וזהו גם הענין שהרבי המשיך את הענינים היותר נעלים בפועל ממש, כאמור, שהמשיך את האהבה רבה דאהרן כהנא רבא (עומק רום) ב"צפרא דיוסף" (עומק תחת).

ועד שעייז פועלים את הענין ד"ערכתי נר למשיחי", במהרה בימינו.

* * *

כג. דובר אודות החיוב דשלש סעודות, שיש שקו"ט אם יוצאים י"ח סעודה שלישית בפירות ומיני תרגימא, או שצריך לאכול פת דוקא, ואצל רבותינו נשיאינו ראינו שלאחרי קידוש היום אכלו מזונות (ובזה יצאו י"ח סעודה שלישית), ולאחרי מנחה נטלו ידיהם לסעודה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"א ע' 84 ואילך¹⁴⁵. ואח"כ אמר:

עפ"ז נמצא, שקידוש היום נחשב בין סעודות השבת. וכיון שכן, נמצאים אנו עתה בסעודה השני' דשבת.

ובנוגע לסעודה זו, סעודת יום השבת — ישנם הזמירות שהכניס רבינו הזקן בסידורו: "אסדר לסעודתא".

— בהגהות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע על הסידור (שכבר נדפסו¹⁴⁶) איתא, ש"אמר רבינו הגדול זצוקללה"ה שמה שלא העמיד בהסדר זמירות הוא שחשב שישירו בתוך הסעודה ושיר למעלה מזמרה. . . שידברו חסידות בתוך הסעודה".

אבל עכ"פ ישנם הזמירות הכתובים בסידור: בליל שבת — "אזמר בשבחין", ביום שבת — "אסדר לסעודתא", ובסעודה שלישית — "בני היכלא".

(145) בשילוב עם שיחת אחש"פ תשל"ט.

(146) סידור (עם דא"ח) שכא, א. סידור

תו"א (קה"ת תשמ"ז) רמה, א.

(144) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 2 ואילך.

אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ריש ע' תקנ"ד

(נעתק ב"היום יום" כד מנחם אב).

על "בני היכלא" — ישנו ניגון המקובל מרבינו הזקן. על "אזמר בשבחין" — ישנו ניגון מר' הלל מפאָריטש. ועל "אסדר לסעודתא" — ישנו ניגון שהיו מנגנים בליטא ואוקראינה. הניגון הוא "פאָניע" ("פאָנקע")¹⁴⁷, והוא כמו "מאַרש".

(כ"ק אדמו"ר שליט"א ניגן הניגון "אסדר לסעודתא" כמה פעמים. ובאמצע הניגון סיפר:)

פעם בא יהודי אל הרה"צ מווילעדניק, בעל שארית ישראל, וביקש ברכה ללידת בן, ואמר לו, שיפרוש משי ("זייד'נס") בחדר המטות, ויוולד לו בן. כאשר היהודי הנ"ל יצא, שאלו התלמידים אצל רבם מניין המקור לכך ש"משי" הוא סגולה לבן? והשיב להם, שמפורש הדבר ב"אסדר לסעודתא" — "ואלין מליא יהון לרקיעיא ותמן מאן שריא הלא ההוא שמשא": "מליא" — היינו משי, וכאשר "אלין מליא יהון לרקיעיא" — מלשון פרישה, שיפרשו אותם, אזי "תמן מאן שריא" — מי שיימצא שם, "הלא ההוא שמשא" — (שמש בלשון אידיש) "אַ זון"¹⁴⁸.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ה'קונץ" אינו בפירוש הפיסקא הנ"ל, אלא ה'קונץ" הוא שאכן נולד לו בן...)

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חזר על זה כמה פעמים, באמרו: "מצד החושך כפול ומכופל — לא מבינים מה שאומרים, כל זמן שלא מסבירים בפירוש...")

* * *

כד. עומדים עתה להתפלל תפלת מנחה, שבה קורין בתורה בפרשת פינחס.

בתיבת¹⁴⁹ פינחס¹⁵⁰ יש דעות באופן כתיבתה, חסר או מלא.

הענין דמלא הוא ע"ד מ"ש¹⁵¹ "אלה תולדות פרץ", תולדות מלא, ששייך למשיח, שאז יהי' באופן כפי שעולם על מילואו נברא¹⁵².

השייכות דפינחס לגאולה העתידה היא:

(147) ראה ספר הניגונים כרך שני ע' טז בלקו"ש ח"ב ע' 609 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(148) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר תיבה זו בלשון פולין — "זין" — באמרו: "ער איז דאָך געווען אַ פּוּלישער".

(149) מכאן עד סיום השיחה — הוגה ע"י

כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס (151) רות ד, יח.

(152) ראה ב"ר פ"ב, וא"ו.

על פינחס נאמר, שהוא קינא קנאת ה' במעשה זימרי. וגם אח"כ, בפינחס זה אלי¹⁵³, נאמר באלי¹⁵⁴ "קנא קנאתי להוי' אלקי צבאות". ומצד זה אמר הקב"ה "הנני נותן לו את בריתי שלום"¹⁵⁵ — שיהי' נוכח בכל ברית-מילה של בניי, ו"אשה כמאן דמהילא דמיא"¹⁵⁶, ויראה שבניי אינם כ"כ כמו שחושב¹⁵⁷.

והיינו, שמהענין ד"קנא קנאתי להוי'" נעשה אצלו תנועה של אהבת ישראל, להתבונן במעלותיהם של בניי, ולכן יבשר גם את הגאולה¹⁵⁸.

אלי' הי' תלמיד של אחי' השילוני¹⁵⁹, רבו של הבעש"ט¹⁶⁰, והרי הבעש"ט נהג בתנועה של אהבת ישראל, וכן לאח"ז גם רבינו הזקן, שהי' נשמה חדשה¹⁶¹, וכן גם הרביים הבאים לאחריו, שע"י אהבת ישראל שלהם בהנהגת עצמם, וגם תבעו זאת אצל המקושרים שלהם — עי"ז נזכה לאלי' מבשר הגאולה.

כה. וזאת צריכים לדעת, שהרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר, תובע מכל אחד את הענין של אהבת ישראל, לקרב את כל בניי, אפילו הפשוטים ביותר, כי, מלבד זאת שגם הפשוטים יקרים אצל הקב"ה, כמו בן אצל אביו, ישנה המעלה עצמית של פשיטות.

[ויש להוסיף⁵¹, שמעלת אנשים פשוטים מודגשת בהסיפור דפינחס גופא¹⁶² :

בעת המאורע דזמרי היו נוכח משה רבינו, הזקנים וכו', וכולם שתקו, מלבד פינחס — שהי' איש פשוט, שכן, אף שהי' מזרע אהרן, מ"מ, לא הי' כהן,

ולהעיר, שמצב זה — שעם היותו מזרע אהרן, מ"מ אינו כהן — מעיק יותר ("עס קוועטשט נאָך מערער")... שכן, מי שאינו מזרע אהרן,

153) תרגום יונתן וארא ו, יח. ובכ"מ. אין זה מספיק עדיין, אלא זקוקים ל"פינחס זה אלי'" (מהנחה בלתי מוגה).

154) מלכיס-א יז, א.

155) פינחס כה, יב.

156) ע"ז כז, א.

157) ראה פרדר"א ספכ"ט.

158) כמ"ש (מלאכי ג, כג) "הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא לפני בוא יום ה' גו'". והיינו, שאף שלפנ"ז נזכר אודות משה רבינו — "זכרו תורת משה עבדך" (שם, כב),

159) ראה סה"ש תש"ו ריש ע' 22. וש"נ.

160) ראה גם שיחת י"ג תמוז דאשתקד

161) ראה גם שיחת י"ג תמוז דאשתקד

162) סכ"ב (תו"מ ח"ד ע' 199). וש"נ.

הרי אין לו שייכות לכהונה, משא"כ מי שהוא מזרע אהרן, ואעפ"כ אינו כהן, הרי זה מעיק יותר,

ואף שהי' איש פשוט, מ"מ, כששמע את דברי זמרי "אם¹⁶³ תאמר (שהמדינית) אסורה, בת יתרו מי התירה לך"¹⁶⁴ — הרי זה נגע לו ("עס האָט אים אָנגערירט"), וקינא קנאת ה' צבאות!

וזוהי ההוראה בנוגע להתעסקות עם אנשים פשוטים — שאף פעם אי אפשר לדעת; יכול להיות שתהי' מגפה אצל בני", ודוקא איש פשוט הוא זה שיעצור את המגפה, שלא ימותו בני" במגפה — כבנדוד, שהכ"ד אלף שמתו במגפה היו רק ה"ערב רב"¹⁶⁵].

כו. ובנוגע לתלמידים שנוסעים בשליחות "מרכז לעניני חינוך"¹⁶⁶: עליהם לדעת, שהתנועה ד"קנא קנאתי" צריכה להיות בנוגע לעצמו, אבל בנוגע להזולת צריך להיות אהבת ישראל, ועי"ז נזכה לקיום היעוד "הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא" כדי לבשר על הגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

שבענין זה ("בת יתרו .. לך") היתה איו אחיזה ללעו"ז במשה רבינו, כבכל הענינים דלעו"ז שיש להם איו אחיזה בראשי ישראל (מהנחה בלתי מוגה).

(165) ראה זח"ג רלז, ב.

(166) ראה גם שיחת י"ג תמוז הנ"ל סי"ג (תו"מ שם ע' 192). וש"נ.

(163) סנהדרין פב, א. תנחומא פרשתנו כ. במדב"ר פ"כ, כד. תיב"ע ופרש"י פרשתנו כה, ו.

(164) ויש לומר, שזהו הטעם לכך שמשא רבינו בעצמו לא השיב על טענה זו, כי אם פינחס דוקא (ראה גם רשימות חוברת נ ע' 16 ואילך. לקו"ש ח"ח ע' 296 ואילך) — כיון